

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

ThDr. Jozef Hal'ko, PhD

MŠE SVATÁ 14. Ambon

Milí bratři a sestry,

právě probíhá bohoslužba slova, která začala čtením ze Skutků apoštolů, které končilo slovy: „Slyšeli jsme slovo Boží“. Následoval responsoriální žalm, na který jsme odpovídali. Tedy něco jsme slyšeli a na to, co jsme slyšeli jsme odpovídali

veršem a následovalo evangelium, které opět začíná slovem „čtení“ a skončilo slovy: „Slyšeli jsme slovo Boží.“

Všechna tato slova vyjadřují vážnost, kterou má Boží slovo. Ať je to čtení ze Skutků apoštolů, ať je to čtení ze svatého evangelia – slyšeli jsme slovo Boží nebo slovo Pána. Kromě toho, že je zde něco pro uši, kterými slovo slyšíme, vnímáme je jako zdůraznění důležitosti Božího slova. Je důležité, aby místo i prostor, na kterém se toto Boží slovo přednáší bylo úměrné vážnosti Božího slova. A vy v rámci každé mše svaté vnímáte, že je zde takovéto místo, které se jmenuje ambon, ze kterého se zásadně vždy čte Boží slovo. Co je to ambon? Co je tento artefakt v této televizní kapličce televize Lux? Co vyjadřuje?

Co znamená v každém chrámě?

Ambon v řeckém jazyce znamená vyvýšené, respektive dominantní místo, ze kterého se přednáší Boží slovo. Anabajejn v řečtině znamená vyvýšení. Ale nemusí to být vyvýšení jen v čistě materiálním konkrétním smyslu slova, může to znamenat dominantní.

Máme v Písmu svatém nějaké předobrazy toho, že když se hlásá Boží slovo má to být důstojné místo, které každý vidí a ze kterého každý dobře slyší?

Už ve Starém zákoně máme příběh zákoníka a kněze Ezdráše, o kterém v knize Nehemiáše čteme: „Znalec zákona Ezdráš stál na dřevěném lešení, které k tomu účelu zhotovili... I otevřel Ezdráš knihu před zraky všeho lidu, stál totiž výše než ostatní lid. Když ji otevřel, všechen lid povstal.“ (Neh. 8,4-5)

To je první úryvek, který v těchto souvislostech naznačuje, že ano. Již v dávných dobách bylo jakoby přirozeným zvykem, že pokud někdo oznamoval něco vážného, jak čteme, stál přítom na speciálně upraveném místě, aby bylo zvýrazněno, že to, o čem se bude mluvit je vážné. A ti, kteří tomu rozumí, konkrétně v případě Božího slova povstanou, aby mu naslouchali, aby jej slyšeli.

V evangeliu například čteme, že u Genezaretského jezera se na Pána Ježíše tlačil zástup, protože chtěl slyšet Boží slovo. Ježíš uviděl u břehu dvě lodě, ze kterých rybáři

vystoupili a prali síť. Ježíš nastoupil na jednu z lodí, která patřila Šimonovi a poprosil ho, aby trochu odrazil od břehu. Pak z ní učil zástupy. Můžeme říci, že toto je v Novém Zákoně první ambon. První viditelné, dominantní místo, na kterém Pána Ježíše bylo dobře vidět a z něhož bylo i dobře slyšet.

Podobně, když v synagoze četl úryvek z proroka, z prorockých knih, tak čteme že oči všech se na něho upřely. Všechny oči se upřely na Ježíše. Co také evokuje je místo, na kterém Ježíš v synagoze stál, na kterém ho všichni lidé viděli a mohli ho rovněž dobře slyšet.

Suma sumárum, ještě jednou se vracím k myšlence – ambon je to místo ze kterého se čte Boží slovo, evangelium, žalm a zpívá se i Exsultet při velikonoční vigílii.

Příslušné dokumenty a samotný Římský misál – kniha ke mši svaté jasně stanovují, jaké vlastnosti by mělo mít takové místo. Mělo by být pevné, viditelné, funkční, důstojné a přiměřeně ozdobené.

Pevné z toho důvodu, že také Boží slovo je pevné. Obsahuje Boží sílu. Přes Boží slovo přijímáme tuto Boží sílu a má to vyjadřovat také ambon tím, že je pevný. Není to nějaký přenosný pultík, který odložíme a opět přistavíme. Ne. Je to pevný, stěžejní bod, na který všichni dobře vidí, ze kterého všichni dobře slyší. Nejedná se jen o věc nějaké praktičnosti, ale jde i o symbol. Pevný ambon vyjadřuje pevnost a sílu Božího slova. Jak jsem několikrát řekl má být i viditelný. To mimo jiné symbolicky vyjadřuje i univerzalitu Božího slova, které je určené pro každého člověka, který se nachází nejen v tomto prostoru, ale ve smyslu Ježíšových slov: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všem národům a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Viditelný ambon, symbol univerzální nabídky Božího slova, má být samozřejmě funkční a dobře slyšitelný.

Mikrofon, který je zde samozřejmě velmi dobrá a užitečná technická záležitost zároveň vyjadřuje, že Boží slovo má být dobře slyšet a my máme udělat všechno proto, aby Boží slovo slyšelo co nejvíce lidí a co nejlépe. Když ještě neexistovaly mikrofony, existovaly způsoby, jak místo odkud kazatel káže umístit takovým způsobem, aby z něho bylo velmi dobře slyšet. Například místo, ze kterého se četlo Boží slovo a kázalo bylo ve výklenku některé budovy. Z tohoto výklenku se akustickým efektem skutečně velmi dobře šířilo.

Všichni si také umíme představit kazatelny, které jsou v kostelích vyvýšené a mají nad sebou stříšku, na níž je zpravidla umístěná holubice symbolizující Ducha Svatého, aby samotný kazatel (nebo někdo jiný přednášející Boží slovo) uvědomoval si odpovědnost plynoucí z toho, že Duch Svatý toto slovo inspiroval a má inspirovat i samotného

kazatele.

Stříška nad kazatelnu má vliv na ozvučení, způsobuje, že zvuk jde dolů, že je znásobený a dá se dobře slyšet.

Místo sloužící k hlásání Božího slova má být důstojné, přiměřeně vyzdobené, pevné a samozřejmě má mít i svoji estetickou úroveň. Máme zde pěkný ambon, jak ho vidíte v záběru kamery nyní při mši svaté. Je na něm napsáno Alfa a Omega. Je to jednoduše písmo.

Odtud se čte text, který je zakódovaný písmem, proto je vhodné, že na tomto ambonu je napsáno Alfa a Omega, neboť Ježíš používá písmo jako symbol k tomu, kdo on je. „Já jsem Alfa a Omega, začátek a konec.“ Kdybychom to měli říci slovy moderního vyjádření: „já se dotýkám všeho, já vstupuji do všeho od A do Z.“ Prostě od začátku do konce univerzální láska, která chce pronikat všechno, a všeho se dotknout. Takže, bratři a sestry, toto je vlastně suma sumárum oltář Božího slova.

Tak jako se z oltáře eucharistie rozděljuje a láme chléb z nebe – eucharistie – Ježíšovo Tělo, Ježíšova Krev pod způsobou chleba a pod způsobou vína, tak se z oltáře Božího slova, tak říkajíc láme a rozdává chleba Božího slova. A mezi oltářem Božího slova a oltářem eucharistické oběti je hluboká souvislost. Protože to, co se přednáší na oltáři Božího slova, to, co se čte, říká, přednáší od ambony má nás všechny připravit na to, abychom hlouběji přijali a porozuměli tomu, co dostáváme z oltáře, kde probíhá eucharistická oběť. Jsou zde jisté prostorové a významové souvislosti, které si na první pohled třeba ani neuvědomíme, a proto tento náš výklad o kráse mše svaté, o kráse liturgie má nás na to připravit. Možná odedneška budete vidět, že jsou zde oltář Božího slova a oltář eucharistické oběti.

Nejsou to jenom dva kusy nějakého nábytku postavené jeden vedle druhého, ale každý má svůj význam. Je zde jisté významové souznění. Jedno odkazuje na druhé, jedno vysvětluje druhé a my to dnes lépe chápeme. Zejména a především Ježíš, Alfa a Omega je ten, který přes všechno, co se zde odehrává chce hlouběji vstoupit do našeho srdce.

O bohoslužbě slova, co znamená, jakou má strukturu, jak je sestavená a co obsahuje, o tom budeme mluvit příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 29.05.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ambon>

Se souhlasem a požehnáním kazatele Mons. Jozefa Hal'ko